

Mötesanteckningar samråd nationella minoriteter

Mötesdatum: 13 november 2025

Tid: Kl. 9-12

Plats: Bommen, Centralhuset konferens, Bergslagsgatan 2, Göteborg

Deltagande organisationer

Göteborgs sverigefinska unga

Judiska föreningen i Borås

Kulturgruppen för Resandefolket

Samarbetsorgan i Borås

Sverigefinska riksförbundet Västra Götalands distrikt

Övriga deltagare

Erik Mägi, ledamot beredningen för mänskliga rättigheter

Soraya Zarza Lundberg, ledamot beredningen för mänskliga rättigheter

Conny Brännberg, ledamot kulturnämnden

Marjan Garmroudi, ledamot kulturnämnden

Susanne Sillberg Ligander, ledamot styrelsen för kulturutveckling

Vania Timback, regionutvecklare, Kulturförvaltningen

Rikard Eduards, regionutvecklare, hållbarhetsavdelningen

Deltagare med förhinder

Club2000

Judiska församlingen i Göteborg

Sameföreningen Göteborg

Trajosko Drom

Helen Andersson, ledamot beredningen för mänskliga rättigheter

Ed Kahrs, vice ordförande styrelsen för kulturutveckling

Timmy Jensen, utvecklare, Länsstyrelsen i Västra Götaland

1. Mötet öppnas, välkomna

*Mötets ordförande hälsar deltagarna välkomna.
Presentationsrunda.*

2. Godkännande av dagordningen samt anmälan av eventuella övriga frågor

Dagordningen godkändes, dessa övriga frågor anmäldes:

- Fördelning av verksamhetsstöd MR
- Den aktuella situationen gällande antisemitism
- Översikt av samråd och fördjupningar 2026

3. Mötesanteckningar och kort återkoppling från föregående möte

Synliggörande av nationella minoriteter i VGR:s styrande dokument.

Kulturförvaltningen redogör för hur nationella minoriteter synliggjorts i Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027, se bilagda bilder.

Synpunkter från representanter i samrådet:

- Det är beklagligt att nyckeltal kring nationella minoriteter, som framförts som förslag under framtagningsprocessen av kulturstrategin, inte kommit med där.
- Nationella minoriteter syns inte tillräckligt mycket för att leva upp till särställningen i minoritetslagstiftningen.
- Det är svårt att hitta samlad information om VGR:s arbete med nationella minoriteter.
- Kulturnämndens representanter föreslår att VGR:s budget delas med samrådet, för att visa på hur nationella minoriteter synliggörs där.

Forum för dialog i kartläggningen av VGR:s ansvar för nationella minoriteter.

Hållbarhetsavdelningen presenterar den uppdaterade kartläggningen där forum för dialog lagts till.

Synpunkter från representanter i samrådet:

- Kartläggningen visar många möjliga forum för dialog. De nationella minoriteterna skulle behöva vara många gånger fler för att höras i alla dessa. Det är svårt att veta vilka av dessa forum som är lämpliga för de nationella minoriteterna att prioritera. Det efterfrågas mer information om bland annat den regionala överenskommelsen (RÖS).

Delaktighet i plan för höjd ambitionsnivå för information inom finskt förvaltningsområde

- Uppdraget att ta fram en plan för att förverkliga den höjda ambitionsnivån har gått till Koncernstab kommunikation, för att ingå i uppdraget tillgänglig, begriplig och inkluderande information. Tjänstepersonen som ansvarar för uppdraget planerar att delta på kommande samrådsmöte 26 januari 2026 för dialog om planens utformning.

Samverkan mellan VGR och kommuner gällande demensvård

- Det finns en överenskommelse om samverkan inom demensvård mellan VGR och vårdcentraler i Borås som de privata vårdcentralerna undertecknat men inte VGR:s vårdcentraler. En motivering till detta efterfrågas. Soraya Lundberg som sitter i styrelsen för Närhälsan tar med sig frågan.

4. Återkoppling från beredningen för mänskliga rättigheters sammanträde

Hur kan VGR fördjupa sitt stöd till den judiska minoriteten samt höjd vaksamhet för att undvika stöd till den icke demokratiska

organisationer.

Kulturförvaltningen presenterar kortfattat sitt arbete för att stödja den judiska minoriteten och höjd vaksamhet för att undvika stöd till icke demokratiska organisationer.

5. Regional handlingsplan psykisk hälsa

Elin Nyberg och Jenny Hellsten, Koncernstab strategisk hälso- och sjukvårdsutveckling, presenterade "Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention: Det handlar om livet" och hämtade in synpunkter för VGR:s arbete med en regional handlingsplan kopplad till strategin (se mer i bifogade bilder).

Synpunkter från representanter i samrådet:

- Utpekandet i den nationella strategin av enbart samer och inte övriga nationella minoriteter är undermåligt.
- Tiden för punkten på samrådsmötet är för kort eftersom suicid är avgörande för min grupps överlevnad.
- Den psykiska ohälsan är stor i Sverige och ett alltför stort antal går inte upp ur sängen även om de inte har en psykisk sjukdom utan är "så nere".
- Frågan ifall en känner sig ensam är viktig att ställa i vårdmöten, kanske viktigare än om alkoholvanor, kost, motion och så vidare.
- Deltagare i samrådet är välkomna att skicka fler inspel via epost till Elin och Jenny, via Rikard Eduards, epost: rikard.eduards@vgregion.se senast förmiddagen 16 december 2025.

Elin och Jennys sammanställning av anteckningar från samtal i mindre grupper:

Vad tycker deltagande organisationer är viktigast när regionen ska jobba med den nationella strategin, de fyra målen och de sju delmålen?

- Man mår inte bra! Inte bara pga psykisk ohälsa på grund av olika faktorer (t ex mobbning)
- Krigsbarn och trauman – ingen förstår dem
- Att lyfta fram nationella minoriteter inte bara barnen
- Säkerställa nå ut till alla grupper och åldrar
- Att man lyssnar till alla grupper
- Att nationella minoriteter-personer syns utan att behöva vara fanbärare
- Svårt att komma in till livsstilmottagningar och andra vårdinstanser, Mer öppna dörrar och fråga om vården kan hjälpa till
- Många nationella minoriteter har inte kontakt med vården
- Tilltro/tillit, jämlikt bemötande, erkänna t ex minoritetsstress
- Psykiskt välbefinnande - vad är det?
- Mer tillgänglig psykvård. En del individer i nationella minoriteter inte nått fram innan suicid
- Mäns psykiska ohälsa är ofta tabu, särskilt inom vissa minoritetsgrupper
- Normalisera psykisk hälsa/ohälsa från tidig ålder, barn och unga
- Missbruk vanligt hos vissa nationella minoriteter
- Trauman och utsatthet
- Resande och romer ofta långt från arbetslivet, samordningsförbund FINSAM nekade insatser för ovårdad NPF/psykisk ohälsa/missbruk
- Fånga upp, inte falla mellan stolarna
- Kompetens att arbeta samordnat, över gränser, tvärssektoriellt - hur gör man det?
- Våld i nära relationer – undvika och förebygga!
- Fokus nationella minoriteter – minoritetsstress – missbruk – NPF - Svårt att särskilja!

Vilka delar av strategin känns mest relevanta för er?

- Att man mår dåligt inte lika med psykisk ohälsa, inte lika med sorg.
- Inom kulturer

- Förebyggande arbete är superviktigt
- Pågående trauma med lavinartad ökning antisemitism söker sig inte i första hand till vård utan någon man privat har tillit till. Behöver blottlägga stora frågor. Inte tillit till att majoritetssamhället förstår, vilken sida man står på i konflikter i världen

Vad behöver vi tillsammans bli bättre på, eller göra annorlunda?

- Motverka mobbning
- Att ofrivillig ensamhet borde vara en fråga som står i checklista i vården.
- Att skapa forum för de människor som känner sig ensamma.
- IOP om stöd anpassat till nationella minoriteter psykisk hälsa
- Tilltro till allmänna vården

6. Fördjupning barn och unga inom nationella minoriteter

- Alexandra Salmi redovisade för ett arbete om att nå unga inom nationella minoriteter. Arbetet är finansierat genom statsbidraget för finskt förvaltningsområde 2024. Rapporten bifogas utskicket av mötesanteckningar.
- Representanter från Judiska Ungdomsförbundet i Sveriges samt RUNG (Resande, Ungdom, Ny, Gammal) och Göteborgs Sverigefinska Unga gav sin syn på dagens situation för unga inom minoriteterna judar respektive romer och resande samt sverigefinnar, samt vilka frågor de prioriterar.
- Representanterna redogör för att många unga inom nationella minoriteter mottar hat och hot, särskilt kopplat till antisemitism och antiziganism, vilket gör att de inte vill vara offentliga med sin identitet som en av de nationella minoriteterna. Den negativa utvecklingen bedöms

av en representant ha med det hårdnande samhällsklimatet att göra och med media av olika slag som förstärker stereotyper.

- För den sverigefinska minoriteten lyfts att det inte är en homogen grupp och att det då blir än viktigare att lyfta fram det som förenar, exempelvis mat. De tipsar om hur Kungliga biblioteket lyckades ha samråd med unga från nationella minoriteter som både var inkluderande och roligt.
- Nationella minoriteter bör vidare inte beskrivas som *en* grupp, eller *en* identitet, som i "unga med identiteten nationell minoritet" då de flesta inte identifierar sig som just nationell minoritet utan snarare som rom/resande, same, jude, sverigefinne eller tornedaling – eller identifierar sig som tillhörande flera av minoriteterna.

7. Övriga frågor

Fördelning av verksamhetsstöd MR

Synpunkter från representanter i samrådet:

- Fördelningen mellan målgrupper inom Kulturförvaltningens verksamhetsstöd för mänskliga rättigheter missgynnar de nationella minoriteternas organisationer som erhåller lägre stödsummor än andra målgrupperna. Dessutom består de nationella minoriteterna av fler organisationer som därmed delar på en mindre pott pengar. I de nationella minoriteterna ingår naturligtvis också barn, hbtqi-personer med mera varför dessa organisationer också borde kunna få del av medel för dessa grupper.
- Det faktum att nationella minoriteters organisationers verksamhetsstöd ingår i verksamhetsstöden för mänskliga rättigheter uppges gå emot minoritetslagstiftningen. Därmed upprätthåller inte VGR den särställning som nationella minoriteter har i lagstiftningen.

Den aktuella situationen för antisemitism

Synpunkter från representanter i samrådet:

- VGR uppges inte leva upp till VGR:s remissyttrande över Ett starkt judiskt liv i Sverige - nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025-2034 (SOU 2024:3), som lämnas som underlag till deltagarna i mötet.
- VGR brister i stödet till den judiska minoriteten i synnerhet men även till de nationella minoriteterna i stort.
- De nationella minoriteternas särställning går förlorade i det stora kluster som Mänskliga rättigheter utgör.
- Kulturnämndens avslag på en ansökan från Riksorganisationen för fortbildningen av förintelsen (RFF) är fattat utifrån osakliga kriterier. Avslaget motverkar Regeringens direktiv och ej följer VGRs remissvar, där kampen mot antisemitism är prioriterad.

Översikt av samråd och fördjupningar 2026

Punkten skjuts till kommande möte.

8. Frågor från dagens möte som samrådet önskar sända vidare till beredningen för mänskliga rättigheter via presidiet

- Fördelningen mellan olika målgrupper inom VGR:s verksamhetsstöd mänskliga rättigheter bedöms missgynna nationella minoriteter och medföra att deras lagstiftade särställning inte beaktas. Representanter för samrådet anser att modellen för hur VGR:s verksamhetsstöd mänskliga rättigheter ska fördelas ska ändras.
- Varför ställer sig VGR:s vårdcentraler i Borås utanför samverkan och överenskommelser om demensvård?

9. Nästa möte

26 januari november kl 13-16, Centralhuset konferens (obs ej Regionens hus)

10. Utcheckning

Deltagare i samrådet påpekar att tiden var knapp. Ordföranden ska undersöka möjligheten att förlänga kommande möten.

11. Mötet avslutas

Presentationsbilder

Samråd nationella minoriteter

13 november 2025

Dagordning

09.00	1. Mötestidpunkt, välkomna!	10.15	PAUS
09.02	2. Godkännande av dagordningen samt utvärdera av eventuella övriga frågor	10.30	6. Fördjupning sam och utgå med ledningsnationella minoritet
09.05	3. Mötesanteckningar och samt återkoppling från föregående möte • Översynen av nationella minoriteter i kulturella styrelserna • Forum för dialog kartläggningen av VGR:s ansvar för nationella minoriteter • Delaktighet i plan för högt samråd om övrig information inom förtroendeområdet	11.25	7. Information från Kulturförvaltningen
09.15	4. Återkoppling från beredningen för mänskliga rättigheter samma tid • Återkoppling från föregående beredning möte på punkter av särskilt relevans för samrådet samt återkoppling på eventuella frågor som vänts från samrådet till SML • Hur kan VGR förbjuda ett stöd till den judiska minoriteten? • Högt vägarbet för att undvika ett stöd till anti-diskriminerasorganisationer	11.35	8. Övriga frågor • Fördjupning av verksamhetsstödet • Samverkan VGR och kommuner gällande demens • Översikt av samrådet och fördjupningar 2025 • Den aktuella situationen för antismittor
09.30	5. Handlingsplan projektet tillika Benny Hultén och Ellen Ryberg, Strategi samverkan och Följ	11.45	9. Frågor från dagens möte som samrådet ska diskutera vidare till beredningen för mänskliga rättigheter via projektet
		11.50	10. Nästa möte
		11.55	11. Utvärdering
		12.00	12. Mötest avslutas

2025-11-27

Hur VGR har synliggjort nationella minoriteter i sina kulturpolitiska styrdokument

□ [VGR:s kulturstrategi och kulturplan 2024–2027](#) lyfter fram vikten av ett inkluderande kulturliv där nationella minoriteters rättigheter, språk och kulturarv ges utrymme och synlighet.

□ Strategin utgår från de nationella kulturpolitiska målen och kultursamverkanmodellen, där samverkan med civilsamhället och nationella minoritetsorganisationer är en grundläggande princip.

Illustration: Linda Spåman

2025-11-27

Kulturstrategi och kulturplan 2024–2027

□ **Kulturarv och inkludering** – strategin lyfter vikten av att synliggöra olika perspektiv och erfarenheter, inklusive från nationella minoriteter, som en del av det gemensamma kulturarvet.

□ **Samverkan med civilsamhället** – det framgår att samråd med nationella minoritetsorganisationer är en del av processen bland annat för att ta fram strategin.

□ **Bibliotekens roll** – där bibliotekens ansvar att erbjuda litteratur på nationella minoritetsspråk enligt bibliotekslagen lyfts fram.

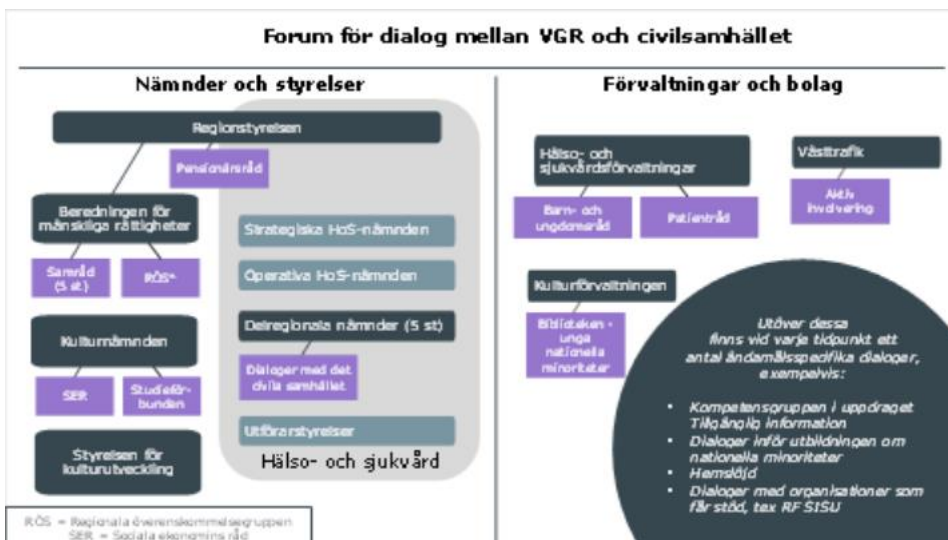
□ **Vidgat deltagande** – i strategin utgör nationella minoriteter en prioriterad grupp inom området för att främja ett vidgat deltagande, med särskilt fokus på att stärka deras egenmakt och rätt till tolkningsföreträdere.

Illustration: Linda Spåman

VGR:s ansvar för nationella minoriteter

Ekonomiska stödinsatser

- [Verksamhetsstöd mänskliga rättigheter](#) (treårigt stöd)
- Stöd till EDUT - Vittnesmål från förintelsen
- En extra insats kopplade till judiska 250 år jubileum - Beviljades finansiering till Judiska föreningen i Borås.

Andra sökbara stöd/insatser

- [Regionalt arrangörsstöd](#) - syftar till att stärka arbetet med kultur för barn och unga
- [Projektstöd kultur](#) - stödet går att söka två gånger per år
- [Litterärt arrangörsstöd](#) - syftar till att skapa litterära mötesplatser i regionen.

2025-11-27

Vårt arbete för att stödja och främja den judiska minoriteten

- **Riktade ekonomiska stödinsatser**
Ge stöd till organisationer och initiativ som främjar judisk kultur och historia.
- **Utbildningsinsatser och kompetenshöjning**
Erbjuda utbildningar om judisk historia, antisemitism och nationella minoritetsrättigheter, ex: utbildningar
- **Samverkan och dialog**
Skapa forum för dialog mellan judiska organisationer och regionala aktörer för att identifiera behov och möjligheter till samarbete.
- **Synliggöra och inkludera**
Arbeta för att judisk kultur och historia får en tydlig plats i regionala kultur samt i offentliga sammanhang, ex: judiskt kulturkit till bibliotek och utställningen Sammanflätade historier
- **Följa upp och utvärdera**
Arbeta för att säkerställa att nationella minoritets perspektiv tas med i utvärderingar och framtida planering, ex: [RF SISU](#)

2025-11-27

2025-11-27

Regionens arbete med nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Samråd nationella minoriteter
2025-11-13

Det handlar om livet

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

2025-11-27

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Vision

Ett samhälle som främjar en god och jämlik psykisk hälsa i hela befolkningen och där ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord.

Det handlar om livet

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

2005-11-27

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Övergripande mål

1. Förbättrad psykisk hälsa i hela befolkningen.
2. Färre liv förlorade i suicid.
3. Minskade påverkbara skillnader i psykisk hälsa.
4. Minskade negativa konsekvenser på grund av psykiatriska tillstånd.

2005-11-27

Delmål 1 Ökat fokus på att stärka psykiskt välbefinnande och psykisk hälsa som resurs för individ och samhälle

Detta är särskilt prioriterat:

- Utveckla arbetet inom berörda samhällssektorer med att främja psykiskt välbefinnande.
- Höja allmänhetens kunskaper om psykisk hälsa.
- Genomföra insatser för att skapa motståndskraft och upprätthålla en god psykisk hälsa i ett föränderligt samhälle.

2005-11-27

Delmål 2 Ökade investeringar i barn och unga för en god psykisk hälsa genom hela livet

Detta är särskilt prioriterat:

- Vidareutveckla arbetet för en trygg uppväxt för alla barn.
- Verka för att förskolan arbetar hälsofrämjande.
- Verka för att skolan fokuserar på det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.
- Fortsatt skapa likvärdiga möjligheter till lärande och utveckling för alla barn och elever.
- Öka arbetet med en meningsfull fritid för barn och unga.
- Göra insatser för att skapa förutsättningar för en säker och hälsosam användning av skärmar och digitala medier.
- Öka tillgången till olika former av generella stödsatser till barn och unga.
- Utveckla arbetet med tidiga och samordnade insatser för barn och unga med psykisk ohälsa.

2005-11-27

Delmål 3

Ett inkluderande och hållbart arbetsliv som främjar psykisk hälsa

Detta är särskilt prioriterat:

- Utveckla arbetet för en god arbetsmiljö som främjar psykisk hälsa.
- Öka deltagandet i arbetslivet.
- Öka kunskapen om stöd vid sjukdom och funktionsnedsättning.

2005-11-27

Delmål 4

Ett inkluderande samhälle med delaktiga invånare

Detta är särskilt prioriterat:

- Motverka stigmatisering och diskriminering av personer med psykisk ohälsa.
- Utveckla det professionella bemötandet i offentliga verksamheter som möter personer med psykisk ohälsa eller suicidalitet.
- Utveckla insatser för grupper med förhöjd risk för psykisk ohälsa.
- Stärka förutsättningarna för psykisk hälsa bland samer.
- Utveckla sociala aktiviteter och socialt stöd.
- Utveckla goda och hållbara livsmiljöer och tillgången till friluftsliv.

2005-11-27

Delmål 5

Vård och omsorg möter patienter och brukares behov

Detta är särskilt prioriterat:

- Utveckla **vetenskapligt** inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.
- Arbeta för ett grundläggande **koncept** om psykisk ohälsa och suicidalitet finns i hälso- och sjukvården samt i socialtjänsten och socialtjänsten.
- Få ett ändamålsenligt sätt öka **patient- och brukarinflytande** i vården och omsorgen.
- Utveckla hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens hälso-**främjande och förebyggande** arbete.
- Förbättra **tillgängligheten** till vård- och stödinsatser för jämlik vård och omsorg.
- Utveckla och öka uppföljning och **utvärdering** av insatser till patienter och brukare.
- Utveckla en effektiv **samarbete** som har patienters och brukares behov i centrum.
- Utveckla **stöd till anhöriga** och andra närstående till personer med psykiska tillstånd samt till efterlevande.
- Arbeta för en trygg och meningsfull **hellsjukvård och tvångsvård** som främjar återhämtning.

2005-11-27

Delmål 6

Stärkt suicidpreventivt arbete

Detta är särskilt prioriterat:

- Fånga upp personer i svåra livssituationer tidigt för att minska sociala och ekonomiska riskfaktorer kopplade till suicid och suicidförsök.
- Tillhandahålla en säker vård och omsorg vid risk för suicid.
- Minska åtkomst till metoder och medel för suicid.
- Samordna insatser vid akuta suicidala händelser.
- Minska stigmatiseringen och öka kunskapen om suicid och suicidalitet.
- Utveckla stödet till personer som har begått suicidförsök, anhöriga vid suicidförsök och till efterlevande efter suicid.

2005-11-27

Delmål 7

Stärkt kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa och suicidprevention

Detta är särskilt prioriterat:

- Utveckla forskning för kunskapsutveckling inom alla delmål i strategin.
- Verka för en närmare koppling mellan forskning, policy och praktik.
- Förbättra möjligheterna till uppföljning.
- Utveckla digitala verktyg för enskilda personer och samhällsaktörer.
- Utöka det internationella samarbetet och kunskaps- och erfarenhetsutbytet.

Vision Ett samhälle som främjar en god och jämlik psykisk hälsa i hela befolkningen och där ingen bör hamna i en så utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord. Övergripande mål 1. En förbättrad psykisk hälsa i hela befolkningen. 2. Färre liv förlorade i suicid. 3. Minskade påverkbara skillnader i psykisk hälsa. 4. Minskade negativa konsekvenser på grund av psykiatriska tillstånd.	Delmål 1. Ökat fokus på att stärka psykiskt välbefinnande och psykisk hälsa som resurs för individ och samhälle. 2. Ökade investeringar i barn och unga för en god psykisk hälsa genom hela livet. 3. Ett inkluderande och hållbart arbetsliv som främjar psykisk hälsa. 4. Ett inkluderande samhälle med delaktiga invånare. 5. Vård och omsorg som möter patienters och brukares behov. 6. Stärkt suicidpreventivt arbete. 7. Stärkt kunskapsutveckling inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

2025-11-27

UPPDRAGET

2025-11-27

Hur regionen genomför

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Regionalt omhändertagande av nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Diariumsnummer ISSN 2025-00130

Beslut

1. Beredningen för psykisk hälsa ger ansvarig tjänsteperson i uppdrag att ta fram förslag på strategisk inriktning för Västra Götalandsregionen samt en regional handlingsplan för psykisk hälsa och suicidprevention.

2025-11-27

Hur regionen genomför

Nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention

Leveranser

Strategisk inriktning

Regional handlingsplan

Länsgemensam handlingsplan

Bild som inte hann visas på mötet:

